

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326, Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 116 • Maribor, sobota, dne 12. novembra 1938 • Leto XIII

Naiveč 2 din na uro

Pravilnik o pomoči pasivnim krajem. V naši državi imamo precej pasivnih krajev, beda pa lahko nastane v posameznih krajih zaradi kakšnih uim. — Zaraditega je prav, da se država, ozir. javna oblast, za take kraje in primere pobriga.

Praksa v Jugoslaviji je bila, da so v take nesrečne kraje pošiljali koruzo, s katero so se po izkušnji vršile tudi zlorabe.

Sedaj je pa izšel Pravilnik o hitri pomoči pasivnim krajem, ki ga je odobril ministrski svet. Pravilnik je stopil v veljavo dne 13. oktobra 1938.

Razumemo stroge določbe pravilnika o porabi kreditov v ta namen. Te določbe so potrebne, ker se pri javnih delih napravljajo ob razpisu in tudi pozneje nepotrebni postranski stroški.

Po tem pravilniku odloča ban, kje in katera dela naj se vrše v slučaju potrebe. Dela se izvajajo v režiji ali pa v malem akordu izključno le s siromašnimi delavci v občini. Na vsakih 20 navadnih delavcev sme biti le po en strokovnjak ali nadzornik. Tudi vozovi in material se morajo jemati iz tistega kraja ali okraja.

Dnino za delavce določa okrajni načelnik po krajevnih razmerah in ne sme znašati za navadnega delavca več kakor din 2.— na uro. Odškodnina za vozove sme znašati največ din 20.— na dan za konja ali vola, za spremljevalca pa din 2.— na uro.

Druge določbe pravilnika nas toliko zanimajo, ker niso toliko gospodarske in socialne bitnosti.

Podrobnejša navodila še izda minister socialne politike.

Jamstvo za meje češkoslovaške republike

Novi Češkoslovaški so obljubili mednarodno jamstvo za meje, če izpolni zahteve v monakovskem sporazumu. — Kljub veliki okrnitvi CSR, se pa oglašata Poljska in Madžarska, da preuzameta jamstvo za meje republike šele, če se pridruži Podkarpatska Rusija Madžarski, kar je dunajsko belvedersko razsodišče odklonilo.

Madžari si tudi žele pomagati

Madžarske desničarske stranke bi rade ustanovile »madžarsko fronto«. V svrhu agitacije bodo zahtevali arijski zakon, ki bi jim dajal priložnost za vplivanje na politiko.

Opomin pohlevni Angliji

V Monakovem je dne 8. t. m. govoril kancler Hitler. Govoril je o mednarodnem položaju ter izjavil, da se oboroževanja drugih držav ne boji. Nemčija pa mora brezpogojno še dobiti kolonije in ne namerava prosjčiti zanje v Londonu. Če jih ne dobi, si jih pač vzame sama.

Nova zmaga delavske stranke v Angliji

Kandidatinja delavske stranke izvoljena.

V Dartfordu v grofiji Kent so bile namenske volitve v parlament. Izvoljena je bila kandidatka delavske stranke Adamsonova s 46.514 glasovi proti kandidatu konservativne stranke Michelu, ki je dobil 42.267 glasov. Pri prejšnjih volitvah je Adamsonova podlegla proti konservativnemu kandidatu s 2600 glasovi.

Socialisti in notranja politika v Franciji

Sklepi francoskega socialističnega kongresa

V nedeljo se je vršila širša konferenca socialistične stranke, na kateri so razpravljali, kakšno stališče naj zavzame stranka glede novega notranjega in zunanje-političnega položaja.

O notranji politiki je Blum govoril jako obširno in zagovarjal obstoj ljudske fronte. Smatra pa le, da bi bilo neoportuno nastopiti proti Daladierovi vladi v sedanjem položaju, v katerega je zašla Francija zaradi politike vlade. — Socialisti zaraditega ne bodo nastopili proti Daladieru, dokler se bo ravnal po programu ljudske fronte, ker bi sicer koristili le reakciji, ki se že veseli padca vlade.

Resolucija konference poziva vse stranke, demokratske in na skrajni levi, da se združijo v obrambi demokratičnih temeljev francoske republike. — Socialistična stranka je zvesta ljudski fronti, zato prav ona poziva vse, da sodelujejo za ohranitev svobodnega parlamentarizma in demokratičnega režima. Stranka vztraja na zahtevi, da se skliče parlament 15. novembra, kakor je Daladier obljubil. Stranka ne bi mogla glasovati za proračun, ki se ne bi strinjal z načeli in nameni tistih, ki so izdelali načrt za obnovo Francije.

Stranka pa hoče zaradi zunanje-političnega položaja postaviti predloge v obrambo demokracije in delavskih pravic. — Stranka je prepričana, da bi vlada, ki bi združevala vse sile naroda, omogočila Franciji pričetek velikega narodnega

in mednarodnega dela. Taka vlada bo imela tudi avtoriteto, da voli v zunanji politiki primerno pot za popolno varnost Francije in sodelovanje pri organizaciji miru.

Politični položaj v Franciji se nahaja na križpotju. Radikali iščejo sicer oporo na levi, ki pa mora biti zanesljiva. — Reakcionarne stranke pa skušajo sode-

lovanje levih strank izigrati in desorganizirati, kar bi pomenilo velik korak v črno reakcijo. Ta položaj in to stremenje socialisti vpoštevajo ter se zaradi tega izrekajo za Daladierovo vlado, dokler bo vršila program ljudske fronte.

Nasprotno pa tudi radikali vidijo v reakciji veliko nevarnost za današnjo napredno Francijo.

Kdor hoče ohraniti mir, mora tvegati vojno

Blumova izjava na malem strankinem kongresu.

V Parizu je zasedal mali kongres socialistične stranke. Na tem kongresu je bilo govora tudi o zunanji politiki. En del govornikov je pri tej priliki zastopal pacifistične težnje. Zanimivo je, da ta del stranke tvorijo sami mladi ljudje, dočim je starejši kader strankinih zapornikov zagovarjal potrebo odpora, če treba tudi z orožjem. Pacifistično razpoloženje mladincev so izjavljali, da socializem ne more iskati rešitve problemov v vojni, ampak, da je zainteresiran na ohranitvi miru. Tragedija Češkoslovaške se zdi temu krilu strankinih članov neizbežna, ker je bila s sklenitvijo mirovnih pogodb napravljena napaka, da se je ustvarila država, sestavljena iz najrazličnejših narodov, čijih težnje po priključitvi izven države živim matičnim narodom je razumljiva.

Pripadniki druge teze pa so poudarjali, da je bila s Češkoslovaško žrtvovana demokratična država, ki je bila Monakov-

ski sporazum ni rešil svetovnega miru, ampak samo učvrstil pozicije Mussolinija in Hitlerja. Vsled tega je postal položaj Francije še slabši, kot pa je bil poprej.

Ob koncu debate je rekel Blum: »Francozi morajo biti močan narod in ako hočejo, da bodo preprečili vojno, morajo v bodoče biti prav resno na to pripravljeni, da jo tvegajo.«

Blumova politika odobrena

Širša konferenca francoske socialistične stranke je v nedeljo s 6700 glasovi, proti 1249, odobrila podpiranje Daladierove vlade, dokler se ravna po programu ljudske fronte. — Vodstvo stranke in poslanski klub je konferenca pooblastila, da vodi nadaljnjo politiko v smislu sklepov konference.

Radikali izstopili iz ljudske fronte.

Radikali so sporočili odboru ljudske fronte, da izstopajo iz njega.

Razrešitev članov skupščine beograjske delavske zbornice

Minister socialne politike je razrešil člane skupščine beograjske delavske zbornice, češ, da jih ni več toliko, da bi na skupščini lahko zakonito sklepali.

Minister je tudi že imenoval nove člane skupščine, ki se bodo na skupščini, ki bo sklicana v zakonitem roku, konstituirali.

Bolgarska vlada dobila v parlamentu nezaupnico

Bolgarska vlada je predložila sobranju predlog za odobritev naknadnega kredita v znesku 91 milijonov lejev. — Precejšen del te vsote naj bi se porabil za ureditev tiskarne, v kateri se tiska vladin organ.

Opozicija je nastopila proti temu predlogu vlade. Z njo pa se je solidiziralo tudi precej poslancev vladine večine. Vlada, namesto, da bi bila odstavila predlog z dnevnega reda, je v nepoznanju položaja tvegala glasovanje, pri katerem je ostala v manjšini z 58 proti 69 glasovom.

Izid glasovanja je vlado tako presejnetil, da je nemudoma odgodila seje parlamenta.

V debati o vladinem predlogu za odobritev naknadnega kredita je nastopila opozicija z ostro kritiko. — Govornikom opozicije so pritrdjevali tudi vladni poslanci in tako spravili vlado v največjo zadrego.

Opozicija hoče, da jo zasliši kralj.

Predstavniki opozicije so se obrnili na kralja in zahtevali, da jih sprejme ali skupno ali pa posamič.

Kitajci navaljulejo na Kanton

Nenaden napad, ki ga Japonci niso pričakovali.

Kitajska armada, ki je mesto Kanton na južnem Kitajskem takorekoč brez boja prepustila Japoncem in se umaknila proti jugu in zahodu od mesta, je sedaj nenadoma pričela s protiofenzivo. Kitajci so prodrli v predmestja Kantona, kjer se razvijajo živahni boji. Število kitajskih čet, ki se udeležujejo teh bojev, cenijo na 200.000 mož, dočim je Japoncev samo 100.000, toda so mnogo bolj oboroženi.

Čankajšek je prepričan o končni zmagi Kitajcev.

Vrhovni poveljnik kitajskih vojnih sil, general Čankajšek, je sporočil kitajskim diplomatskim zastopnikom v tujini, da se Kitajska ne misli pogajati z Japonci za mir, ampak vztrajati do končne zmage.

Obrambni načrt kitajskega vrhovnega vojnega poveljstva je bil od vsega početka ta, da se kitajska armada ne spo-

Predsednik Atatürk umrl

V četrtek zjutraj je umrl turški predsednik Kemal paša, ki je dobil za svoje velike zasluge pri obnovi in povzdigu turške republike častno ime Atatürk, t. j. oče Turkov. Kemal paša je postal leta 1923. iz skromnega nižjega uradnika predsednik turške republike in je s svojo energično roko res prerodil propadajočo turško državo ter uvedel zgodovinske reforme. Prepovedal je med drugim vse samostane, odpravil je fese in tančice, s katerimi so si morale žene zastirati obraz. Nadomestil je turško pisavo z latinico in uvedel sploh evropsko kulturo v svoji državi ter navezal tudi s sosednjimi državami, z Rusijo in z balkanskimi državami prijateljske stike. Atatürk je bil rodom iz Soluna.

prime s sovražnikom v morskih obrežnih pokrajinah, ampak da izvabi sovražnika čim dalje proti zapadu.

Pač pa je postojala namera, da se izvojuje pri Hankovu, ob reki Jangce, odločilna bitka ali pa vsaj oslabi nasprotnika tako zelo, da se od tega udarca ne bo mogel več prav opomoči. Toda med tem je prišlo do padca Kantona na južnem Kitajskem. Iz Kantona je kitajska vojska prejemale svoje vojne potrebščine. Zato je vrhovno poveljstvo odredilo, da se vsled trenutnega zastoja v dobavi orožja in municije, umakne armada iz Hankova v smeri proti zapadu.

Vojno pa bo vodila Kitajska tudi še v naprej in sicer na tehle osnovah:

1. s pomočjo počasne, toda trajne odpornosti, 2. s pomočjo odpora vsega kitajskega naroda in 3. s pomočjo boja, v katerem bo obdržala kitajska armada inicijativo.

O Španiji naj odločajo Španci

Izjava zunanjega ministra del Vaya

Havas poroča iz Barcelone, da je ob priliki dveletnice obrambe Madrida govoril zunanji minister del Vaya, ki je izjavil: »Nič življenjsko trajnega se ne more roditi na kakšni konferenci, pri kateri ne bi bil zastopan tisti, ki bo imel končno besedo: španski narod.«

Boji ob Ebru

O bojih s fronte ob Ebru prihajajo precej nasprotujoča si poročila.

Republikanci priznavajo, da so nacisti v početku tega tedna s pomočjo 100 tankov in številnimi tujimi četami napadli republikanske postojanke in tudi dosegli neke uspehe. Nacisti pa govorijo o popolni zmagi nad republikanci, zavzetjem kraja Moro de Ebro tik ob desnem bregu reke in pogorja zapadno od tega mesta. Ta poročila se pa zopet razlikujejo od poročil nemškega tiskovnega urada, ki zadnja dva dni poroča, da so republikanci podvzeli protiofenzivo in da utirajo svoje nove postojanke, ki so jih zavzeli pretekli ponedeljek.

Hudi letalski boji.

V zvezi z bitko na Ebru se odigrava tudi hudi letalski boji med republikanci in nacisti. V enem samem tednu

je bilo sestreljenih 32 nacističnih letal, od teh dva bombnika. Republikanci so izgubili pet letal. Od 15. septembra je bilo po poročilu angleških listov sestreljenih 111 nacističnih in 20 republikanskih letal. Te številke prikazujejo nadmočje nacistov v letalih.

Dve leti od pričetka obleganja Madrida

Reuter poroča: Dne 6. novembra t. l. sta pretekli dve leti, odkar je pričelo obleganje Madrida po armadi generala Franca. V tem času je bilo ubitih od letalskih bomb in artiljerijskih izstrelkov 1176 oseb. V takozvani vojni zoni leži samo ena tretjina mesta. Na podlagi uradnih podatkov je udarilo v ostali dve tretjini mesta izven frontnega okoliša, samo eno tretjino toliko bomb in artiljerijskih izstrelkov, kolikor jih je padlo v oni del mesta, ki leži najbližje fronti. Skupno število na izven vojnega območja ležeče mestne dele padlih bomb in artiljerijskih izstrelkov, cenijo na 9197. Skoro dve petini vseh hiš v območju fronte je bilo razdejanih, t. j. okoli 15.000, število porušenih hiš v ostalih dveh tretjinah mesta pa znaša 5.1000.

* * *

Doma in po svetu

Nemci bi radi gradili ceste po balkanskih deželah. V Nemčiji bo kmalu pričelo primanjkovati javnih del. S tem bo nastopala tudi nezaposlenost. Zato se pa v Berlinu bavijo z mislijo, da bi v balkanskih deželah gradili ceste in pri tem zaposlili svoje delavstvo dalje. Nemške firme ne zahtevajo gotovine za ta dela, ampak dolg naj bi se plačeval s poljskimi pridelki in raznimi surovinami.

V Beogradu se je ustanovila družba za iskanje petrolejskih vrelcev v naši državi, ki bo baje razpolagala z veliko glavnico.

Prosvetni minister Magarašević je bil odlikovan z redom viteza velikega križa italijanske krone.

Morilec Ivanke Zakrajškove aretiran. Pred kratkim je bila umorjena v Celju Ivanka Zakrajškova, ki jo je neznan morilec zabil na samotni kraj ob Voglajni v Čretu. Orožniki so kmalu izsledil morilca v osebi nekega Jurija Zabukovskega. Zakrajškovo je Zabukovšek spoznal potom oglasa v časopisu in jo je izvalil v Celje, kjer jo je umoril in oropal. Po umoru je odšel z neko Sovinčevco, katero je nameraval poročiti v Ljubljano in na Brezje. Morilec je krivdo priznal. Aretirana je bila tudi Sovinčeva, ki pa zanika, da bi bila pri umoru soudeležena.

Roparski umor pri Ptuj. Minulo sredo so v bližini Sv. Urbana pri Ptuj našli mrtvega 24-letnega Matevža Kaisersbergerja iz Slovenjvsi na Dravskem polju. Pokojnika je še neizsledeni morilec ustrelil in izropal. Pri sebi je baje imel okrog 6000 din izkupička za prodane vole.

Nevarni komunisti v Bolgariji. Bolgarski notranji minister je razpustil organizacije pacifistov in abstinencov, ki so imele 40.000 članov, češ, da so se bavile z ilegalnim delom. V zvezi s tem so aretirali nad 100 oseb.

Bolgari rujejo v Dobrudži. Zopet poročajo o ponovnem napadu bolgarskih komitov v romunski Dobrudži, kjer so komiti napadli obmejne straže in uporabljali tudi bombe ter pri tem izgubili enega mrtvega, dokler jih niso Romuni pregnali čez mejo.

Bolgarija se oborožuje. Anglija je posodila Bolgarski 9 milijonov funtov za oborožitev.

Madžarska socialna demokracija bo izstopila iz internacionale. Pod pritiskom razmer bo madžarska socialna demokracija izstopila iz socialistične delavske internacionale. Predstavniki stranke upajo, da bodo na ta način preprečili, da bi prišlo do razpusta stranke in razdejanja celokupnega delavskega gibanja.

Nemška socialno demokratična stranka v ČSR je ustavila izdajanje svojih glasil. Nemška socialno demokratična stranka je imela 4. t. m. posvetovanje, na katerem je poročal socialno demokratični poslanec s. Jaksch. Na posvetovanju so soglasno sklenili, da se od 9. novembra t. l. dalje ustavi izhajanje vseh strankinih publikacij in časopisov.

Romunski kralj Karol bo dne 14. t. m. obiskal London, kjer bo gost angleškega kralja. Ob tej priliki se bodo vršili med angleškimi in romunskimi državniški politični razgovori tika-joči se obeh držav, deloma pa tudi Balkana.

Poljska opozicija je pomagala proti reakcionarnim voditeljem iz vladinega tabora. Kakor znano je poljska opozicija, katero sestavljajo kmetje in socialisti, pri volitvah v parlament (sejm) izvajala strogo abstinenco. Vendar ne brez izjem. V okrajih kjer so kandidirali na vladini listi najvidnejši predstavniki reakcionarne smeri, se je opozicija odločila za aktiven nastop in je dosegla, da je par takih vladinskih kandidatov propadlo. Med propadlimi je tudi polkovnik Slawek, ki je poznan kot steber reakcije. Vlada bi bila gotovo raje videla da bi se bila opozicija vsaj v takih okrajih, kjer so kandidirali njeni najjačji oporniki, res vzdržala volitev.

V poljski Ukrajini so pričeli Ukrajinci agitacijo za neodvisnost.

Vandervelde bo odstopil? Ker je socialistični demokratični kongres v Bruslju sprejel od Spaka predlagano resolucijo, s katero izreka neomejeno zaupanje zunanji politiki vlade, je izjavil predsednik s. Vandervelde da z ozirom na te okoliščine odloži predsedstvo stranke. Vodil pa bo posle do izvolitve novega predsednika. Strankin kongres je zavrnil samo Spakov predlog o priznanju Francove Španije.

Za novega francoskega poslanika v Berlinu je bil imenovan Coulondre, ki bo v kratkem nastopil novo službeno mesto. V Rimu pa je izročil svoja poverljiva pisma novi francoski poslanik Francois Poncet, ki je velik prijatelj zblizanja Francije z Italijo.

Glavni tečajnik francoske socialistične stranke poslanec. V nedeljo dne 6. t. m. so bile v Franciji volitve poslanca namesto umrlega socialističnega poslanca Morija. Za poslanca je bil izvoljen glavni tajnik socialistične stranke Paul Faure, ki je dobil 8505 glasov, dočim je dobil radikalni kandidat Morin le 7918 glasov.

Italija zahteva enakopravnost pri upravi Sueskega prekopa in bo to svojo zahtevo skušala zlasti uveljaviti pri predstojajočih pogajanjih s Francijo.

Pred 20. leti je bilo sklenjeno premirje med Nemčijo in antanto na francoski fronti v gozdu pri Compiegne. Dne 11. novembra je poteklo 20 let, ko je bilo sklenjeno premirje med Nemčijo in antanto na francoski fronti v gozdu Compiegne. — Par dni poprej je nemški cesar s svojim spremstvom pobegnil iz Berlina na Holandsko. Cesar Viljem je bil znan po svoji kritikalci, ki jo je za časa svetovne vojne izustil ob vsaki priliki: »Durchhalten!«. S tem je hotel reči: vzdržati do zmagovitega konca. Prišlo pa je drugače. Po 20 letih se je zopet mnogo spremenilo. In kako bo danes 20 let? Kdo bi vedel povedati? Toda čas hiti in svet se vrti.

Iz Češkoslovaške

Češki topovi proti Franciji?

Pariški socialistični dnevnik »Populaire« poroča iz Berlina, da nameravajo v Nemčiji iz zavzetega češkoslovaškega obmejnega pasu, takozvane češke Maginotove linije, prepeljati 1200 težkih in daljnostrelnih topov na zahodno nemško mejo in jih postaviti proti francoski Maginotovi liniji. Vest je vzbudila veliko razburjenje v Franciji in tudi v Angliji. Iz poročila, ki ga prinaša tudi »Pravo Lidu«, je razvidno, da torej Čehi niso mogli odpeljati iz svojih utrd težkih topov, ampak jih je dobila v roke Nemčija.

Višja delavska šola v Pragi.

Socialistična »Delavska Akademija« v Pragi bo tudi letošnje zimo otvorila »Masarykovo višjo delavsko šolo«. Program letošnje šole je razdeljen na 3 skupine in upošteva splošno zanimanje javnosti, kakršno se kaže po dogodkih, ki so tako bolešno segli v življenje češkega naroda.

V prvi skupini bodo obravnavali svojo glavno skrb: Gospodarsko obnovo. Predavatelji se bodo pečali s temelji in principi narodnega gospodarstva, z gospodarsko politiko, organizacijo podjetja, češkoslovaškim in svetovnim gospodarstvom ter zemljepisjem itd.

V drugi skupini so predavanja: Zgodovina Evrope iz 19. stoletja, češka zgodovina od narodnega prebujenja naprej in češka literatura.

V tretji skupini se bodo predavatelji ozirali zlasti na strokovni pokret: Teorija in praksa strokovnega gibanja, socialna politika in Delovno pravo.

Poučevanje se vrši 4 krat tedensko po 2 uri zvečer. Predavali bodo med drugimi: Vseučiliški docent dr. Josip Fišer, tajnik Arno Hais, pisatelj docent dr. Julijus Heidenreich, urednik »Delovnega Prava« Jaromir Hlavaček, dr. inž. Jan Janaček, profesor Jankovec, prof. dr. Patzak, redaktor Stočes, odvetnik dr. Zelenka in drugi.

»Pravo Lidu« ob tej priliki pravilno poudarja, da je izobrazba ona sila, s katero bodo Čehi premagali svojo narodno nesrečo.

Evropa bo vozila desno. Ministrski svet v Pragi je sklenil, da se uvede tudi v Češkoslovaški od 1. majnika prihodnjega leta naprej vsa vožnja v desno. Češkoslovaška je morala ta sklep izvesti, ker so sedaj v Evropi še samo 4 države, v katerih je ostala vožnja v levo in sicer Češkoslovaška, Madžarska, Anglija in Švedska. Z uvedbo vožnje na desno, se bo olajšal mednarodni promet preko Češkoslovaške, koje sosedje že tudi vozijo na desno. S to uvedbo pa bo imela država seve mnogo stroškov, ker bo treba velikih premestitev, posebej pri cestnih železnicah po mestu.

Najvišja češka gora 1065 m. S. S. sudetskimi ozemljem je izgubila Češkoslovaška vse svoje dosežanje najvažnejše turistične kraje in so primorani sedaj iskati novih primernih krajev za turizmo. Najvišja gora v Češki je sedaj Šuršica v Južni Češki, ki pa je visoka komaj 1065 metrov.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Dr. Avg. Reisman:

Iz spominov na avstrijska sodišča

Najhujše je bilo pri kazenskem sodniku dr. -tischu, ki je bil renegat iz ptujske okolice, a strahovit štrebar. Takrat so hoteli Avstrijanci preganjati draginjo s paragrafi, kar se pa na svetu še nikoli ni posrečilo. Izdajali so neprestano strožje odredbe o »preistrabberiji«, okrog katere so se gnetli zlasti denuncijanti. Ker je veleizdajalstvo z zastrupeljavci studencev in špijoni prišlo polagoma iz mode, so se temni elementi opletali z ovadbami o draženju. Na sodišču so rasli takšni akti v cele skladovnice, in končno so dodelili dr. -tischu samo »preistrabberijo«. In jaz sem bil njen zapisnikar. Preganjali smo kar na debelo ves gospodarski svet in menda ni bilo v Mariboru obrtnika, trgovca, gostilničarja, liferanta, ali velepodjetnika, ki bi ne bil v preiskavi radi draženja. In potem smo preiskovali in ugotavljali režijske stroške, zasliševali izvedence, prelagali razprave, ker so bile priče raztebane po vseh frontah, draginja pa je rasla v istem razmerju, kakor je zginevalo blago iz trgovin. Razprave so se vlekle v brezkončnost, sodnik pa je hotel imeti vkljub temu čisto mizo in tako smo sedeli na zloglasni številki 15 tudi do 8. ure zvečer in še dalje. Jaz sem mazal in mazal papir, dokler nisem končno onemogel. Nekega dne sem prišel zjutraj v pisarno z oteklo roko in sploh nisem mogel več pisati.

Šel sem na posvetovanje k svojemu prijatelju, takratnemu sodnemu praktikantu, sedanjemu ravnatelju kaznilnice N. V. in sva takoj skovala učinkovito obrambo: Prijatelj Vrabl je našel v zakonu o praktikantih, da se mora morebitno nadurno delo posebej nagraditi in sva takoj napisala na predsedstvo sodišča vlogo, da prosim za takojšnje nakazilo plačila za nadurno delo na št. 15, pri katerem mi je že roka otekla. Že drugi dan sem dobil rešitev, da ni kritja za takšno nadurno delo, a dr. -tischu, ki je bil seve po poreklu pristen slovenski -tič, so dodelili pisarniškega uradnika in jaz sem lahko zapuščal sodišče točno ob uradnih urah. Menda je dobil dr. -tisch pri tem tudi primeren »nos«, da me je tako zlorabljal.

Maščevanje je sladko

Ob prvi priliki se mi je revanžiral. Preko nedelje sem zahajal k svojemu tastu na Zgornjo Polskavo in se vračal v ponedeljek z jutranjim vlakom. Ko sem prišel nek ponedeljek ob 5. uri zjutraj na kolodvor v Rače, so mi povedali, da vlak enostavno ne vozi. Tako je bilo v tistih časih. Jaz pa sem imel že ob 8. uri zjutraj razpravo pri strogem dr. -tischu. Kaj napraviti? Bilo je mrzlo in izpod neba je rosilo, ceste blatne. Vseeno sem jo ob progi mahnil proti Mariboru in brzel kot bi me kdo poganjal. Res sem prišel ves premočen in blaten točno ob 8. uri na Tržaško cesto. Komaj sem se v pisarni sodišča vsedel, je že prihrumel dr. -tisch: »Kakšen nered je to, 10 minut

prepozno, če se to še enkrat zgodi, bomo to odšteli od sodne prakse!« in mu je odleglo. Kakor vihra je v svojem sodnem plašču odjadral na št. 15 in jaz s papirjem za njim. Ko sem dobil oceno svoje prakse pri njem, mi je dal v nemščini »genügend« in tudi v pridnosti.

Istočasno je bil z menoj še drug tak praktikant, sin posila nemca iz Celja in tudi sam je bil takšen, neki dr. F. Ta pa je lahko delal po mili volji, kar je hotel, nihče ga ni nadzoroval, nihče okregal in je tako vršil svojo prakso večinoma s tem, da ni delal. Po cele dneve ga sploh ni bilo na sodišče, pa je bilo vse dobro. Potem sem ga dolga leta izgubil izpred oči, šele po prevratu sem naenkrat čital, da so ga v Celju zaprli radi tatvine in goljufije.

Na ta način so me izrabljali v korist ljube Avstrije celih 13 mesecev in vse moje ponovne prošnje za sprejem plačanega praktikanta so bile zaman. Pač pa so takoj sprejeli sina bogataša iz Ptuja, dr. B., ki je sodišču takoj po končani praksi pokazal hrbet in šel v advokaturo. Bil je pa bogat Nemec iz Ptuja in kot tak seveda ni smel delati zastoni.

»Saj ste študirali v Pragi.«

Nekoč je prišla okrožnica, da se sprejemajo pravniški praktikanti za civilno službo v zasedeni Srbiji in imajo prednost tisti, ki znajo kak slovenski jezik. Takoj sem vložil prošnjo in se skliceval, da znam poleg češčine in slovenščine tudi srbohrvaščino. Iz Gradca so prišle poizvedbe, kako in

kaj živim, kak sem, a rešitev je bila samo ta, naj mi sporočijo, da sem se na prošnji neopravičeno označil kot sodnega praktikanta, ker sem samo odvetniški praktikant. Sicer pa mi niso poslali niti rešitve, da mojo prošnjo zavračajo. Seve »politisch verdächtig« za Srbijo. Pač pa je bil takrat sprejet v to službo moj sošolec, takratni praktikant pri deželni vladi v Gradcu dr. M., ki je postal kmalu celo šolski nadzornik v zasedeni Srbiji.

Meni je bilo končno tudi dovolj garanja in sem po 13. mesecih šel ponovno g. dr. Detitscheggu in ga odločno vprašal, kaj je z mojim sprejemom v sodno službo. A sva jo hitro opravila.

Dr. Detitschegg: »Kaj pa čakate, ali si hočete pravico pri sodišču priposestvovati, saj vidite, da ni mesta?«

Jaz: »Ne, saj je vse prazno, vsa vojna leta ni noben praktikant vstopil, celo sodišče je prazno, pa tudi drugod.«

Dr. Detitschegg: »Tukaj že, ampak imamo reflektante iz Solnograške in Tirolske. Sicer pa Vi še nemščine ne znate.«

Jaz: »Kako to, ko sem pa gimnazijo in še na univerzi nemško študiral?«

Dr. Detitschegg: »Ja, ja, ampak študirali ste v Pragi!«

Poslovil sem se in javil, da zapuščam sodišče. In tako sem postal namikdar žal, »...«

(Konec)

Iz naših krajev

KRANJ

Potrđitev kandidatne liste. Okrajno sodišče je 10. t. m. potrdilo kandidato Križnarja Tomaža in Bajda, ki kandidirata na listi dr. Vladimira Mačka za srez Kranj.

Lepo jesensko vreme, ki je trajalo zadnji čas, je prineslo bolj zdravo življenje. Ne samo telesno, tudi duševno se čuti ljudstvo bolj okrepjeno. V zdravem telesu je tudi zdrav razum in tega rabimo.

Gimnazijski ravnatelj g. dr. Dolar upokojen. »Slovenec« z dne 10. t. m. poroča, da je upokojen ravnatelj tukajšnje realne gimnazije g. dr. Dolar. —

PTUJ

Vedno dražje je pri nas meso, dasi cena živini ni bistveno izpremenjena. Za mesarji nočejo zaostajati špeharji, ki so zvišali ceno mesa in slanini kar za 2 din brez oblastvenega dovoljenja, kajti na uradnem ceniku določene nižje cene so še vedno v veljavi. — Tudi težo kruhu, ki itak ne odgovarja ceni moke, naši peki okrnjujejo in bi res bil zadnji čas, da bi oblast v Sloveniji postopala po zakonu o pobiranjih draginje. Če se najde v Petrinju pek, ki zamore prodajati kruh kg po din 2,50, pek, ki verjetno to ne dela v izgubo, zakaj ne bi mogel stati črni kruh pri nas din 3?

Umri je 76letni davčni upokojenec Fran Šalmon, ki se je udeleževal pri godbi in tudi sicer bil vedno naklonjen delavskemu gibanju in našemu listu. Naj mu bo časten spomin, preostali nam so žalje. —

Zamudnike-naročnike prosimo, naj upoštevajo, da se mora list vzdrževati iz lastnih sredstev, zato naj poskrbe, da bodo naročnino v redu plačevali. — Poverjenišvo.

JESENICE

Oderske predstave na Jesenicah so v otvoritvah dosegle lepa dela. Vsi trije odri, ki so jih otvorili sezono, so jo otvorili z izbranimi deli. V Krekovem domu je bila trikrat predvajana odlična Capkova »Bela bolezen« (čitamo pravkar, da je bil film »Bela bolezen« od slovaške vlade prepovedan), v Sokolskem domu so predvajali dvakrat novo slovensko igro duhovnika Canjkarija »Potopljeni svet« v Sokolskem domu na Javorniku pa igro ruskega pisatelja Sievernija »Nasmeh smrti«. Vse prireditve so bile na dostojni višini in smo samo zadovoljni, da skrbijo odri za dviganje kulture našega človeka.

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) velefilm »Alarm v Pekingu« z Gustavom Fröhlichem v glavni vlogi. Med dodatki tudi kulturni film »Sove« in Paramountov zvočni tehnik.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Iz kakih razlogov odpuščajo pekovski mojstri vajence? Nek vajenec je vložil pri okrajnem sodišču v Mariboru proti pekovskemu mojstru Hubertu Auerju iz Pobrežja zanimivo tožbo, v kateri navaja, da ga je g. Auer odpuštil kot vajenca samo zato, ker je čital knjige »Cankarjeve družbe«. Gospod Auer je celo trdil, da so te knjige protidržavne in je šel tožnika, kot le ta navaja v tožbi, ovadit na žandarmerijo zaradi njih tako, da je žandarmerija prizadetu vajencu napravila hišno preiskavo, ni pa seveda bilo iz stvari nič, ker je službojoči orožnik takoj videl, da gre za knjige »Cankarjeve družbe«, ki so pri nas tiskane in pri nas tudi dovoljene. Zaradi nepravilnega odpušta toži sedaj prizadeti vajenec g. Auerja. — Vsekakor je zanimivo, kaj vse pride prav nekaterim mojstrom, kadar hočejo odpuštili kakega svojega uslužbenca. Ali pa je morda gospod Hubert Auer tako zaveden jugoslovanski nacionalist in tako goreč bорец proti vsemu, kar bi utegnilo škodovati naši državi, da se mu je naenkrat zazdelo, da bi utegnile biti za državo škodljive celo povsem nedolžne knjige »Cankarjeve družbe«.

Zvočni kino Pobrežje, 12. in 13. novembra velefilm »MARYŠA« z Jirino Stepičkovno (čehoslovaška Paula Wesely). Krasen film.

Širite naš list!

Dieslova tragedija

Ime Diesel je tako splošno znano in njegovi motorji se tako obsežno rabijo, da bi bilo v tem oziru vsako tolmačenje odveč. Letos je petindvajset let odkar je umrl, njegova smrt je pa še vedno skrivnostna. Ve se seveda, da je utonil; toda kako se je to zgodilo, ne more nihče povedati. Govorili so o samomoru, toda to je popolnoma neverjetna razlaga, ker ni imel prav tedaj nobenega razloga, da bi sam končal svoje življenje. Ne da ne bi bil Diesel imel bridkih izkušenj; ampak v času, ko so ga pogoltnili morski valovi, so novi, lepí upi premagali stara razočaranja in pred njim se je odprlo polje delavnosti, katerega gotovo ne bi bil radovoljno zapustil.

Njegov oče je bil knjigovez v Augsburgu. Da bi se izpopolnil v svojem rokodelstvu, se je preselil v Pariz, kjer

Shodi in konference

za okraj Laško

se bodo vršila:

V soboto, dne 12. t. m. ob 20. uri v gostilni Juvancič v Zidanem mostu;

v nedeljo, dne 13. t. m. ob 8. uri zjutraj v gostilni Jež na Lokah pri Zidanem mostu;

v nedeljo, dne 13. t. m. ob 16. uri v gostilni Henke v Laškem.

Na teh zborovanjih poroča kandidat na listi g. dr. Vl. Mačka za srez Laško s s. Petejanom in drugi.

Za okraj dravogradski:

na Lešah v soboto, dne 12. t. m. ob 6. uri zvečer v poslopju stare šole;

v Črni v nedeljo, dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani gostilne Knez-Krulc;

v Mežici, v nedeljo, dne 13. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne Toff.

Kandidatna lista s. Petejana in Murna za okraj Laško je bila dne 4. t. m. vložena in od okrajnega sodišča v Laškem potrjena.

Volilna konferenca za okraj Radovljica.

V nedeljo, dne 6. t. m. se je vršila na Jesenicah volilna konferenca za okraj Radovljica, ki se je udeležilo preko 70 delegatov iz 14 občin okraja. Konferenci je predsedoval s. Kristan Cvetko, poročala sta pa poleg njega še tudi s. dr. Jelenec iz Ljubljane in s. Čelesnik Ivan z Jesenic. Glavno delo je vršila komisija, sestavljena iz po enega zastopnika iz vsake izmed 14 občin, kateri je konferenca poverila tudi končno odločitev, ker komisija do poldneva ni končala svojega dela in razprav. Ob pol 4. uri popoldne je komisija končno v načelu odobrila predloženo kandidaturu, dala pa je volilnemu odboru navodila. Po teh navodilih je volilni odbor v torek, dne 8. t. m. odobril kandidaturu: kandidat g. Pavel Olip, posestnik in župan v Lescah, namestnik s. Čelesnik Ivan, tov. del. in glavni zapupnik delavstva KID na Jesenicah. —

MARIBOR

Popravite Ruško cesto! Že večkrat smo v našem listu opozorili, kako nujno potrebno bi bilo, da bi popravili Ruško cesto, na kateri je razmeroma zelo velik promet, ki pa je v našem mestu sedaj menda najbolj razoran. Pred leti so to cesto za poskušnjo na pol cementirali kar se pa ni obneslo. Zmes materijala ni vzdržala pod pritiskom težkih mestnih avtobusov in drugih tovornih avtomobilov, zaradi katerih silno trpijo vse naše ceste. Pozneje so od časa do časa nasuli po njej nekoliko drobne gramozu, sedaj pa tudi tega ne storiijo več in so po tej cesti velike jame, kjer se bo v deževnih dneh nabirala deževnica in brozga. Nujno prosimo v tem pogledu od pomoči.

O prirčnem razmerju med delodajalcem in nameščenci so poročali časopisi ob priliki 60-letnice solastnika tvrdke Thoma & Co., g. E. Ripperja. Proslavo so baje priredili svojemu šefu nameščenci in delavci. To intimno slavlje je poteklo v znamenju prirčnega razmerja med delodajalcem in nameščenci. Radi verjamemo, da si je slavljence pridobil mnogo zaslug za izpopolnitev tega podjetja, kakor tudi da običajno potečejo takšne intimne proslave v prirčnem razmerju med navzočimi. V bodoče se bomo nekoliko bolj zanimali za to tvrdko in pa za številne inozemske nameščence, ki jih tvrdka še vedno zaposluje, ker ji v 20 letih ni bilo mogoče vzgojiti domačega naraščaja. Če bi vladalo med delodajalcem in delavstvom res tako prirčno razmerje, bi se tvrdka in njeni inozemski nameščenci najbrže ne bali strokovne organizacije, ki lahko v vsakem podjetju, kjer vladajo količikaj normalne razmere pripomore k disciplini, istočasno pa štiti interese delojemalcev proti močnejšemu delodajalcu.

Občni zbor društva »Šola in dom«, ki se je vršil v sredo, dne 9. t. m. je razpravljajl poleg drugih društvenih vprašanj, zlasti tudi o poglavitni stikov med starši in šolo, ki so v interesu naše mladine nujno potrebni. O društvenem delovanju so poročali posamezni odborniki, predavanje »Stik med šolo in domom« pa je imel profesor g. Bizjak.

Pekovski mojstri v Mariboru so si ustanovili svojo nabavljialno zadrugo za nabavo moke, kvasa in drugih potrebščin, ki spadajo v pekovski obrt. Pobudo za ustanovitev te zadruge je dal zadnji občni zbor »Združenja pekovskih mojstrov«. Tako polagoma prodira zadruženje misel tudi med obrtnike, kar je zelo razveseljav pojav zlasti ker so zadruge imele doslej baš med obrtniki največ protivnikov ki so se krčevito borili proti združništvu.

Slabo tlakovanje Glavnega trga in dovozov na državni most. Tlakovanje Glavnega trga se je vršilo z izredno naglico, ker so hoteli delo dokončati pred nameranim mariborskim taborom, kar pa ni ostalo brez kvarnih posledic. Granitne kocke so neenakomerno položene in so mestoma vidne vdrtine, kjer se bo zbirala voda in brozga. Tudi dovoza na državni most sta v tem pogledu slabo dogotovljena.

Umestno bi bilo, da se ta nedostatek odpravi, še predno bo zapadel sneg.

Truplo pokojnega policijskega nadzornika Kosmača, ki je pred kratkim skočil z državnega mosta v Dravo, je Drava naplavila v bližini Rogoznice. Po komisijskem ogledu so pokojnika pokopali na tamošnjem pokopališču. Najemniki stanovanj in poslovnih lokalov! Dne 13. novembra se bo vršilo v Gambirnovi dvorani ob 10. uri dopoldne javno zborovanje stanovanjskih najemnikov. Na dnevnem redu je zahteva po znižanju najemnin. Najemniki pridite, da s tem pokažete svojo zavednost in da niste zadovoljni z dosedanjimi previsokimi najemninami! Vsa društva in ustanove pa se naprošajo, da opozore svoje članstvo na velik pomen tega zborovanja.

V bivšem muzeju je prostora dovolj. V javnosti so sprožili vprašanje, kam z umetniškimi razstavami, ki se prireajo od časa do časa, ker je kazinska dvorana prešla v uporabo »Študijske knjižnice«. To vprašanje je mogoče rešiti zelo enostavno: V bivšem muzeju je prostora dovolj za take prireditve.

14 kaznjencev je bilo te dni izpuščenih na pogojni dopust iz tukajšnje moške kaznilnice. Ko so korakali iz moške kaznilnice na policijo, kjer so jih fotografirali in jim odvzeli odtise prstov, so jim zarezali obrazi veselja, ker so se vračali na svobodo.

Protituberkulozni dinar, ki se pobira pri stanovanjskih in hišnih posestnikih, je dosegel v mesecu maju kosmato vsoto 438.379 din.

Mariborsko gledališče

Sobota, 12. nov. ob 20. uri: »Prevara«, Krstina predstava.

Nedelja, 13. nov. ob 15. uri: »Boccaccio«.

Ob 20. uri: »Hudičev učencec«.

Zasedba v Štandekerjevi »Prevari«. V Malčevi režiji in po scenskih načrtih inž. arh. Franca; kot Lemež: Pavle Kovič, kot Lonka: Starčeva, kot Drobežev Tone: Nakrst, Lemežovo ženo Trezo igra Gorinškova, njeni sestre Pepo in Tino predstavljata Kraljeva in Zakrajškova, kot Tinin mož pa nastopa Gorinšek. Poleg zbora in kmečke godbe v ostalih vlogah nastopajo Savinova Košuta, Košič, Blaž itd.

STUDENCI PRI MARIBORU

Občni zbor »Vzajemnosti«. »Vzajemnost«, delavsko kulturno društvo, je imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 30. oktobra »Pri beli zastavi«. Zastopana so bila tudi sosednja društva iz Maribora, Pobrežja in Tezna. Stari odbor je podal poročila o delovanju v preteklem letu ter se je ob tej priliki ugotovila potreba po pomladitvi in pritegnitvi novih sil. Po razrešnici je bil izvoljen nov odbor, v katerem so poleg nekaterih starih tudi ti-le novi člani: predsednik s. Leopold Brenčič ter ss. Korbun Franc, Plevanč Franc, Prosenjak Miha in Zalaznik. — Določile so se smernice za bodoče delo, ki naj vsebuje poleg ideoloških predavanj tudi obnovitev dramatike, ustanovitev šahovske sekcije in tamburaškega zbora. Društvo želi navezati čim tesnejše stike s sosednjimi »Vzajemnostmi«. Ker je v mariborski okolici mnogo delavske mladine, ki ni organizirana, čuti pa potrebo po izobrazbi, je bila reorganizacija tukajšnjega društva nujna. Zato je pričakovati, da bodo pristopili k društvu, ki hoče edinole širiti delavsko kulturo, vsi oni zavedni mladi in stari delavci (tudi sodružice), ki jim je do močnega podviga delavske solidarnosti v Studencih. Iz prijaznosti je dal svoje prostore društvu na razpolago lastnik gostilne »Pri beli zastavi«, kjer se naj prijavijo tudi prijatelji dramatike. Vsak torek se istotam vrši ob 19. uri sestanek članov. Studenci, zavedni delavci! Iskreno vabljani v delavski krog! Družnost! B.

SLADKI VRH

Da se ve, da se zna. »Slovenec« (št. 260) poroča o spremembah pri »Sladkogorski tvorilnici lepenke«. Med drugim piše: »18 let je vodil to tovarno ravnatelj — madžarski žid, ki ... je povsod favoriziral nemško delavstvo in nemške mojstre. Povrh se je pod tem ravnateljem vsrdil med delavstvom marksizem in komunizem. Sedaj pa je posegla vmes oblast. Ravnatelj je dobil izgon ... našo državo mora zapustiti tudi neki mojster-inozemec.« — Da bo slika popolnejša, še dostavljamo: Ta tovarna je bila last žida Sesslerja, kateremu je pred leti posodila znana »Zadružna gospodarska banka« vsota 65 milijonov dinarjev. Kar se pa tiče »Slovenčeve« denunciacije, da se je med delavstvom zasidral komunizem, pa naj list blagovolj sporočiti javno ali pa na merodajnem mestu, kdo izmed delavcev je komunist, da se bo potem javno izkazalo, kaj je laž in kaj resnica in da si bo vsak izmed prizadetih lahko poiskal zadoščanja pred sodiščem proti zaplotniku, ki pavšalno sumniči vse delavstvo in mu hujska na vrat oblasti. Doslej še nismo slišali, da bi bila oblast prišla kakšnega delavca v Sladkem vrhu zaradi komunizma.

GUŠTANJ

Guštanjaska »Vzajemnost« je priredila 6. t. m. pevski koncert v korist dece stavkajočih delavcev v Ribnici na P. Moški in mešani zbor sta pela 15 pesmi poleg tega so v zboru deklamirali dve pesmi. Začetek je bil določen ob 20. uri, toda še pol ure pozneje ni prišlo v dvorano niti 10 ljudi. Do 21. ure se je polagoma zbralo okoli 40 poslušalcev. Zakaj niso prišli guštanjanski trgovci, gostilničarji, obrtniki? Ali ne bi bilo umestno, da bi obiskali delavsko kulturno prireditev in bi tako vsaj malo vrnili delavcem, ki posejajo njihova podjetja? Zakaj niso prišli delavci poslušat svojih sodrugov in sodružic, da bi se iz pesmi in družnost navzeli novih moči? Saj pesem, ki so jo sodrugji peli »to pesem žuljavih je rok... nas kliče v složen delokrog«. Hvala zborovodji s. Krivicu Viktorju in pevcem za trud, bodite prepričani, da so vam poslušalci hvaležni za pesmi!

LESCE

Prav pošteno se je blamiral »Slovenec« s svojim poročilom, s katerim je obvestil svoje čitatelje da bo kandidiral na listi združene opozicije v radovliškem okraju advokat dr. Olip iz Beograda. Kolikor je znano, je beograjski advokat le stric kandidata sedanjega leščanskega župana Olipa.

ški industrijski kralj Krupp. Nekoliko mesecev po izdaji knjige je Diesel dobil od Kruppa vabilo, da naj pride k njemu, kjer dobi laboratorij, ves potreben materijal in kjer mu bodo delavci na razpolago. Seveda je mladi izumitelj z veseljem sprejel ponudbo. Nekoliko mesecev dela in poizkusov, in prvi Dieslov model je prišel iz Kruppove tovarne. Izvedenci, katerim je bil pokazan, so izjavili, da je v vsakem oziru zadovoljiv in Krupp je obljubil Dieslu, da mu poskrbi patent.

Menda je ni dežele, kjer bi bil tak patent spojen s tolikimi sitnostmi kot v tedanji Nemčiji. Diesel je to vedel, toda ko je minil mesec za mesecem, pa le ni bilo nič, je postal nepotrpežljiv. Začel je poizvedovati in na svoje začudenje je dočkal, da je vso stvar najbolj zadrževal Krupp sam, oziroma neki član njegovega močnega trusta. Ko pa je zahteval pojasnilo, so mu namignili, da mora biti za uspeh svoje iznajdbe hvaležen dobroti svojega gospodarja in

da je zaradi tega povsem naravno, če se njegov izum patentira pod imenom njegovega dobrotnika, ki mu bo pač priznal gotov odstotek dobička.

Dieslu taka logika ni šla v glavo. Ves razdražen je šel naravnost v pisarno kanonskega kralja. »Moj motor je delo mojega življenja«, je dejal, »in nikogar ni, ki bi mu ga prepustil.«

Stari Friedrich Krupp ga je miril in mu nazadnje obljubil, da bo izum patentiran pod Dieslovim imenom. Ko je prečital kontrakt in se prepričal, da bo novi motor imenovan »Dieslov«, ne pa »Kruppov motor«, je bil zadovoljen in je podpisal. Popolnoma je pa prezrl drugo določbo kontrakta, po kateri je bil skoraj ves dobiček zagotovljen Kruppu.

Ogromne Kruppove tovarne so začele izdelovati nove motorje na debelo. Kruppu so prinesli ogromno bogastvo. Izumitelj ni dobil ničesar razen slave.

(Dalje prihodnjič.)

je bil rojen sin Rudolf. Dobil je vzgojo kakor drugi francoski otroci in je govoril francosko davno, preden je znal le eno nemško besedo. Ko je izbruhnila prusko-francoska vojna leta 1870, se je oče preselil v London, kjer je ostal do konca vojne. Potem se je vrnil v Pariz, sina pa je poslal k svojim staršem v Augsburg, da bi se naučil nemščine in se pripravil za kakšen poklic. Rudolfova želja je bila, da postane inženir. Ker so bili njegovi starši prerrevni, da bi plačali njegovo šolanje, si je pomagal s tem, da je poučeval francoščino in si tako zaslužil učnino. Ko je dovršil visoko tehniko, se je vrnil v Pariz. Nadvse ga je mikal motor na olje in leta 1893 je naredil na tem polju svoj prvi izum. Istega leta je izdal knjigo, v kateri je razložil glavna načela svojega izuma. V tehniških krogih je knjiga vzbudila veliko zanimanje.

Med onimi, ki so spoznali veliki pomen Dieslovega izuma, je bil tudi nem-

Halo! Halo!

Prej nego kupite blago za dam-
ske in moške obleke, plašče, ko-
stume, hubertuse itd., obiščite

ČESKI MAGAZIN, MARIBOR

Ulica 10. oktobra,

kjer dobite največjo izbiro najboljšega
blaga po najnižjih cenah. Brezobvezno se
lahko prepričate! - Krojaške potrebščine!

Kaj bo zahtevala Italija od Francije?

Zlasti Suez

V tedniku »Relazioni internazionali«, ki ima ozke zveze z italijanskim zunanjim ministrstvom, je izšel članek, ki jasno napoveduje kaj vse bo Italija pri bližnjih pogajanjih zahtevala od Francije:

List piše, da je Francija sedaj v Sredozemskem morju že brez vsake moči proti dobri volji Italije. Zato se bo morala Francija pogajati z Italijo o Tunisu, Džibuti in o tarifi v suškem preko-

pu. V delniški družbi lastnikov tega prekopa imajo namreč Francozi večino. Italijani so mnenja, da je že skrajni čas, da se to mesto visoke finančne špekulacije prezrači.

Nadalje zahtevajo Italijani za svoje prijateljstvo novo usmeritev francoske politike v Evropi v smislu oslabiljenja zveze z Rusijo, nadalje priznanje Francije ter izgon vseh protifašističnih življenj iz Francije.

Srečna Švica

V »Právo Lidu« objavlja pisatelj E. Maška zanimivo karakteristiko Švice in njenih državljanov. Med drugim pravi Maška pod naslovom: »Švica naj nam bo vzor«:

»V Švici ima vsak boljši delavec 4 do 5 sobno stanovanje. Nezaposlenosti skoro ne poznajo, saj je komaj 2 odst. nezaposlenih. V letu 1928. je prišlo na posameznega Švicarja okrog 100.000 kron narodnega premoženja, (v Ameriki 70.000, v ČSR niti 10.000, v ...). V Švici imajo čista mesta, kurijo s plinom in elektriko, gospodinjke lahko sušijo perilo na strehah hiš tudi v velikih mestih. Tam ni beračev, zločincev je tako redka izjema, kakor slučaj črnih koz. Švica ima svetovno znano tehniko in je na višini v psihijatriji. Znanstveni spisi njihovih učenjakov gredo po celem svetu. Tudi nekatere socialne ustanove so lahko vzor celemu svetu. V Švici je začel boj proti trgovini z ženskami in otroci.

Švicarji imajo najpopolnejšo obliko vlada-

nja, vsak občan je svoj vladar. Glavar nekega kantona je na primer pismonoša ki ves dan raznaša dopise, a zvečer rešuje »vladne« zadeve. Osrednjo vladno moč vrši v Švici 7-članski izvršilni odbor, v katerem je sicer prezident prvi, toda ima enako moč, kakor ostalih 6.

Povprečni Švicar je delaven, pošten točen in dosleden. Ni sicer tako vesel, kot Francoz ali Avstrijec, toda on tudi tako hitro ne obupa! Svojo domovino iskreno ljubi, toda ne govori o tem. To mu je umljivo samo ob sebi. Celo leto se vadi v streljanju s puško, da se ne odvadi. Pripravljen je braniti svojo domovino kadarkoli in proti vsakega. V Švici nimajo niti komunizma, niti fašizma.

Švicarju najbolje prija in odgovarja demokracija. On zna ceniti svojo svobodo in obžaluje vsak narod, ki mora živeti brez svobode.

* * *

Plašč po vetru

Nacionalizem preživlja zopet svoje znane preizkušnje v obmejnih krajih Češkoslovaške. Izkazalo se je zopet, da ljudje preko noči spreminjajo svoje politično prepričanje, da pljuvajo na to na kar so še včeraj prisegali, in da z isto nagljo spreminjajo celo svojo narodnost. O takih spremembah poročajo kot posebno značilno »Lidove Noviny« iz zadnjih dni mesta Košic, ki so ga včeraj zavzeli Madžari od Slovaške. Že ponoči po dunajskem sklepu so se pokazale po hišah madžarske trikolore in ljudje, ki so še dan pred dunajskim sklepom prepevali slovaško himno, so kričali po ulicah »Eljen« Madžarski, okinčani z madžarsko trikoloro. Obenem so ti narodnjaki

navalili v češke hiše in trgovine, celo v bolnico in začeli temeljito pleniti, dokler jih ni pregnala češka vojska. V celih Košicah ni bilo več dobiti koščka blaga v belo-rdeče-zeleni barvi, ker so ljudje to blago pokupili za madžarske zastave.

Sprejem Horthy-a so pripravili prav po madžarsko, s pompom grofov: Horthy je šel s kolodvora do magistrata po preprogah.

Šele pred dvema meseci je bila v Košicah velika razstava vzhoda češkoslovaške republike, ki je pred celim svetom pokazala ogromno delo, katero je v 20. letih izvršila ČSR za te zanemarijene kraje.

Letalska zveza med Anglijo in Nemčijo?

Iz Londona poročajo, da bo začetkom decembra obiskal Anglijo nemški maršal Göring ter bo ob tej priliki sklenjen med Anglijo in Nemčijo letalski pakt. Prvotno so domnevali, da se bodo v Londonu pogajali ob tej priliki le glede omejitve oboroževanja v zraku. Novejša vesti pa pravijo, da se bo sklenila medsebojna pogodba, s katero se bosta Nemčija in Anglija zavezale, da si ne bosta medsebojno bombardirale odprtih mest in da v slučaju vojne ne bosta uporabljale kemičnih bojnih sredstev.

Ako se bo res Anglija tako zblížala z Nemčijo, bi v tem trenutku postala vojaška pomoč Anglije za Francijo na celini skoro brez pomena. V tem slučaju se Francija ne bo mogla več zanašati na angleško letalsko pomoč na Renu. Angleške letalske bojne sile bi po takšni pogodbi lahko pomagale le v pomorski vojni.

S tem bi bila molče pokopana vojaška zavezniška pogodba med Francijo in Anglijo. Francija bi se znašla v vojaški osamelosti in bi stala sama proti združeni letalski sili Nemčije in Italije, ki ima še na razpolago oporišča na Španski obali. Ob priliki obiska v Parizu se bo Chamberlain tudi o tem posvetoval z Daladierom.

Kino Dom - Celje

12. in 13. novembra: »TANGO NOTURNO«, V nedeljo, dne 13. t. m. matineja ob 10.—14. ure »PETROGRAJSKI SLAVCEK«, 14. in 15. nov.: »SAPHO«, 16., 17. in 18. nov.: »CAPRICCIO«

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski za-
služek. Dopisli: Anos, Maribor, Orožnova 6.

Naznanilo o otvoritvi!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvorila trgovino

„OBLAČILNICA TEZNO“

Zagotavljam, da bom cenj. odjemalce postregla strokovno, reelno in solidno. Kdor bo enkrat pri meni kupil, bo ostal moj odjemalec. Prosim, prepričajte se z nakupom sami in boste zadovoljni.

„Oblačilnica Tezno“, E. Kovačič
Tezno, pri postajališču

Ženski
plašči
Največja izbira

J. Preac
Maribor
Glavni trg 13

Velikanska puščobna židovskih lokalov v Berlinu

21 sinagog razdejanih in požganih.

Smrt tajnika nemškega poslaništva Ratha v Parizu, ki ga je ubil s strelom iz revolverja 17 letni žid Grünspan, je povzročila, da je nacistični element v Nemčiji z vso silovitostjo nastopil proti židom. Nacisti so aretirali 10.000 židov in jih odgnali v koncentracijska taborišča. Množice nacistov pa so začele napadati židovske lokale in trgovine, zlasti v Berlinu in drugih večjih mestih. V trgovinah in lokalih so demonstrantje razdejali vse, kar jim je prišlo pod roko. Blagovne zaloge so uničili, deloma odnesli ali pa razmetali po cestah. Nadalje so zažgali 21 židovskih molilnic.

Ko so demonstracije že prekoračile svoj višek, je Göbbels izdal proglas, v katerem je rekel, da ne želi nadaljevanja demonstracij, ker se bo proti židom postopalo po zakonu. *

Nemški konzularni uradnik von Rath, na katerega je streljal 17-letni židovski emigrant Grünspan, je podlegel poškodbam v sanatoriju v Parizu. Nemški in italijanski tisk ogorčeno napada Francijo, ki daje zaščito protifašističnim elementom. Tudi francoski desničarski tisk izkorišča to priliko in zahteva izgon vseh takozvanih »sumljivih elementov«.

Zadnje vesti

Eden: Samo demokracija
lahko reši Anglijo, kot
velesilo

Velik vtis Edenovega govora v angleškem parlamentu

V angleškem parlamentu se je v debati o kraljevi prestolni besedi oglašil tudi bivši zunanji minister Eden. Eden je opozoril na veliko nevarnost, ki preti Angliji in čije izvor je v pomanjkanju svobode na svetu. Anglija bo morala spraviti v tek ves demokracijski mehanizem doma in v svetu, ako hoče, da bo še za naprej ostala velesila. — Edenov govor je napravil silen vtis in so mu pritrdjevali ne samo delavski poslanci in liberalci, ampak tudi konservativci.

Strahovit potres na Japonskem

Vse zveze pretrgane

V pretekli noči je strahovit potres povzročil grozno razdejanje na Japonskem, deloma pa tudi na vzhodnem Kitajskem. Podrobnejša poročila manjkajo, ker so vse zveze z Japonsko pretrgane, med drugim tudi vsi podmorski kabli.

Novi ukrepi proti židom
v Nemčiji

Sinoči so se posvetovali Göbbels, Göring in Ribbentrop o ukrepih proti židom. Napovedujejo najstrožje odredbe. V Münchenu so dobili vsi židje ukaz, da se morajo v 48 urah izseliti iz mesta.

Delavski pravni svetovalec

Prirastkarina (Maribor)

Vprašanje: Hišo, ki je stara že 32 let, bi rad prodal. Ali bom moral plačati prirastkarino in koliko?

Odgovor: Po uredbi o prirastkarini veljavni za mestno občino mariborsko je treba plačati prirastkarino ob vsaki prodaji če je vrednost v času, ko je prodajalec hišo imel, zrasla za več kot 10 odst. Višina prirastkarine se ravna po višini prirastka vrednosti, in znaša po posebnih lestvicah od 6 do 20 odst. prirastka. Če hiše niste dolgo imeli, najbrže o kakšnem znatnejšem prirastku vrednosti ne bo govora, tako da Vam prirastkarine ne bodo predpisali.

Odškodnina za pridelke (Rogaška Slatina)

Vprašanje: Posestvo mi je bilo prodano na dražbi, kupec pa me je še pustil na posestvu, ki sem ga jaz obdelal ter tudi vse pridelke spravil. Vendar mi je kupec sedaj naenkrat zaklenil klet, češ, da je vinska letina njegova in zahteva od mene tudi, da mu izročim večji del pridelkov. Ali upravičeno?

Odgovor: Če ste Vi posestvo sami obdelovali, ne da bi se lastnik posestva zanj kaj brigal in ne da bi imeli Vi v tem pogledu z njim kak dogovor, so vsi pridelki, če ste jih že spravili Vaša last, dolžni pa ste plačati lastniku za uporabo posestva primerno odškodnino oziroma primerno zakupnino.

Vajeniška pogodba

Vprašanje: Moj sin se je pri nekem pekarskem mojstru učil in sedaj tudi že napravil pomočniški izpit. Mojster pa mu za časa uka ni dajal nobene obleke in tudi le slabo in neprimerno hrano. Ali imam proti njemu kake odškodninske pravice?

Odgovor: Če ste se z mojstrom dogovorili, da bo dajal Vašemu sinu tudi obleko in se dogovora ni držal, lahko zahtevate to obleko še sedaj naknadno oziroma primerno odškodnino za njo. Radi hrane, če je bila slaba, pa sedaj ne morete ničesar več zahtevati. Pač pa je bil mojster dolžan po obrtnem zakonu plačevati Vašemu sinu v drugem in tretjem letu učenja tudi primerno odškodnino za delo

Načrti Anglije

Sestanek državnikov.

Londonški časopisi poročajo, da se misli angleški ministrski predsednik Chamberlain že v decembru ali začetkom januarja sestati z Mussolinijem in bo nato imel novi razgovor s Hitlerjem, ali pa bo pripravil konferenco štirih velesil. Domnevajo, da bodo v Angliji nove volitve septembra 1939 ali morda že spomladi.

Tajni manevri brodovja USA

Amerikansko brodovje je te dni v zgodnjih jutranjih urah zapustilo svojo domačo lukso v San Pedro in v San Diego ter odplulo na obrežje južne Kalifornije, kjer se vršijo tajni manevri, ki bodo trajali 3 dni. Poleg številnega brodovja, med katerimi je tudi 55 torpedovk in okrog 30 največjih bojnih ladij, se bo udeležilo teh manevrov tudi 400 vojnih letal.

Rooseveltov položaj neomašan

Volitve v ameriški parlament so sicer povečale število republikanskih mandatov, niso pa omajale večine, s katero razpolaga Roosevelt.

Novi predsednik Turške republike

Turški parlament je izvolil za naslednika po umrlem predsedniku republike Atatürku, generala İsmeta İnönüja. Novi predsednik republike se je v javnem življenju zelo vidno udeleževal in je bil tudi že zunanji minister.

Mesto Ankara, glavno mesto Turške bodo preimenovali po umrlem predsedniku republike Atatürku.

in lahko Vaš sin to odškodnino zahteva od mojstra še sedaj naknadno in sicer za vsak mesec v zadnjih dveh letih učenja primeren znesek.

Odškodninski zahtevek proti učitelju (Smartno)

Vprašanje: Učitelj je v šoli mojega otroka tako potegnil za uho, da je bila otroku potrebna zdravniška pomoč in sem ga moral dati v bolnico ter se sploh bojim da otrok ne bo popolnoma ozdravel. Ali lahko zahtevam od učitelja kako odškodnino in ali je dolžan učitelj plačati bolnico, da si sem zavarovan pri OUZD?

Odgovor: Če ste zavarovani pri OUZD bo bolnico plačal OUZD in ne morete radi tega Vi od učitelja zahtevati ničesar. Pač pa lahko od njega zahtevate povračilo ostalih stroškov zdravljenja, kolikor ste jih imeli iz svojega in tudi primeren znesek za bolečine ter za morebitne poškodbe, ki bodo trajno ostale, ako je do teh poškodb res prišlo radi učiteljevega postopanja. Morebitno tožbo na plačilo odškodnine, bo treba vložiti imenoma otroka, ki ga Vi v pravi zastopate kot zakoniti zastopnik.

Kolikokrat v letu ima delavec pravico do mezde po § 219 obrtnega zakona? (Celje)

Vsak delavec, ki zbolí in je že vsaj 14 dni bil v službi pri dotičnem delodajalcu, ima po §-u 219 obrt. zak. pravico do mezde največ za en teden. Ako ponovno zbolí mora dobiti zopet bolezensko mezdo po navedenem določilu, ne glede na to, kolikokrat zbolí v letu in koliko časa mine med posameznimi boleznimi.

Starostna podpora (Zabukovca)

Vprašanje: Delal sem 50 let v tovarni. Začetkom letošnjega leta pa sem zbolel in sem nato dobival 26 tednov hranarino. Sedaj pa niti hranarine ne dobivam več. Ali bi lahko dobil od kje kako starostno podporo in kam naj se obrnem?

Odgovor: Pokojnine od OUZD se ne morete dobiti, ker se pokojnine še ne izplačujejo. Morda bi Vam OUZD z ozirom na Vaše dolgoletno članstvo še dal kako izredno podporo in se nanj obrnite. Drugače pa se morate obrniti na pristojno občino.